

Ο χάρτης των νεοφυών

Οι επενδυτικές ευκαιρίες - Η συμβολή στην οικονομία - Τα εργαλεία χρηματοδότησης από

Της Σοφίας Εμμανουήλ
 semm@naftemporiki.gr

Στον τομέα της χρηματοδότησης τόσο στο σύνολο της αγοράς των startups όσο και ειδικότερα στις κοινωνικές επιχειρήσεις διαπιστώνεται η ανάγκη να γίνουν συστηματικότερες προσπάθειες και να επεκταθεί η χρήση έξυπνων χρηματοδοτικών εργαλείων και σε κλάδους που η χώρα διαθέτει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ευκαιρίες για επιχειρηματική δράση.

Παρά το γεγονός ότι η χώρα μας υστερεί σε ανταγωνιστικότητα και σύμφωνα με διεθνείς μελέτες εμφανίζει χαμηλά σκορ σε δείκτες όπως οι ευκαιρίες για νέους επιχειρηματίες, οι διαδικασίες έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας και το επιχειρηματικό οικοσύστημα, τα τελευταία χρόνια αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο ο αριθμός των καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων (startup) όπως και το ύψος των επενδύσεων σε αυτές, ενώ διευρύνεται το φάσμα των πηγών χρηματοδότησης μέσω διεθνών funds, κοινωνικών προγραμμάτων αλλά και με την ενεργοποίηση θεσμών όπως το crowdfunding.

Η πρόσφατη έρευνα του Global Entrepreneurship Monitor 2014 έδειξε ότι η Ελλάδα, μαζί με άλλες ευρωπαϊκές χώρες που έχουν πληγεί σφοδρά από την οικονομική κρίση, όπως για παράδειγμα η Ισπανία και η Πορτογαλία, εμφανίζει χαμηλά σκορ αναφορικά με τις επιχειρηματικές ευκαιρίες και την αποτελεσματικότητα του επιχειρηματικού οικοσυστήματος και υστερεί ειδικά σε θέματα εκπαίδευσης, R&D, πρόσβασης σε χρηματοδότηση και ευελιξίας στο κανονιστικό πλαίσιο.

Παρ' όλα αυτά ολοένα και περισσότεροι ταλαντούχοι νέοι επιχειρηματίες καταφέρνουν να υπερπηδήσουν τα εμπόδια. Πρόσφατη έρευνα της Endeavor Greece, που καταγράφει βασικά μεγέθη και χαρακτηριστικά των startups στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της αυξημένης δραστηριότητας που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, δείχνει ότι μέσα σε μια τριετία, από το 2010 έως το 2013, ο αριθμός των startups δεκαπλασιάστηκε, ενώ το ύψος των κεφαλαίων που επενδύθηκαν αυξήθηκε κατά ογδόντα φορές.

Ειδικότερα, από τα 16 startups που ιδρύθηκαν το 2010, το 2013 φθάσαμε σε 144, ενώ οι επενδύσεις από 0,5 εκατ. ευρώ έφθασαν στα 42 εκατ. ευρώ. Σαφής ήταν η επίδραση που είχαν τα κεφάλαια της πρωτοβουλίας Jeremie που διοικητήθηκαν στην αγορά μέσω τεσσάρων funds, Elikonos, Odyssey, Open Fund και PJ Tech Catalyst.

Όσο για το 2014, σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις, ιδρύθηκαν περισσότερα από 200 startups, καθώς η ενθάρρυνση νέων επιχειρηματιών μέσα από οργανωμένα οικοσυστήματα -όπως τα egg της Eurobank σε συνεργασία με το Corallia, orange grove της ολλανδικής πρεσβείας, Aerphoria.net της περιβαλλοντολογικής MKO Οργάνωση Γη κ.α.- είχε ως αποτέλεσμα να δοθεί νέα ώθηση σε νέα εγχειρήματα.

Σύμφωνα με έρευνα της Endeavor, το 50% των startups που έχουν δημιουργηθεί από το 2010 είναι mobile apps, αποτυπώνοντας μια σύγχρονη και διεθνή τάση που έχει επηρεάσει πολύ τη συγκεκριμένη αγορά. Επιπλέον, με βάση τα χαρακτηριστικά και τις προοπτικές στην Ελλάδα, το 25% των επιχειρήσεων φαίνεται να μπορεί να αναπτυχθεί σημαντικά, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προστιθέμενη αξία.

Εξάλλου το μείζον είναι ακριβώς αυτό, η δημιουργία θέσεων απασχόλησης, εφόσον υπάρχει μια μειοψηφία μόλις 3.000 υφιστάμενων επιχει-

Σύμφωνα με έρευνα της Endeavor, το 50% των startups που έχουν δημιουργηθεί από το 2010 είναι mobile apps, αποτυπώνοντας μια σύγχρονη και διεθνή τάση που έχει επηρεάσει πολύ τη συγκεκριμένη αγορά. Επιπλέον, με βάση τα χαρακτηριστικά και τις προοπτικές στην Ελλάδα, το 25% των επιχειρήσεων φαίνεται να μπορεί να αναπτυχθεί σημαντικά, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προστιθέμενη αξία.

ρήσεων που παρουσιάζουν υψηλά περιθώρια ανάπτυξης (περίπου 2.900 μικρομεσαίες και 100 μεγάλες), επενδύουν στο προσωπικό τους και έχουν τις βάσεις να εξελιχθούν ταχύτατα, δημιουργώντας ποιοτικές θέσεις εργασίας. Μπορούν

συλλογικά να δημιουργήσουν μέχρι και 200.000 νέες θέσεις εργασίας, εκ των οποίων οι περισσότερες θα απευθύνονται σε νέους. Απαιτούνται ωστόσο επιπλέον 800.000 θέσεις εργασίας ώστε να ανακτηθούν αυτές που χάθηκαν με την κρίση

και αυτές οι θέσεις θα προέλθουν από νέες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τους αναλυτές, χρειαζόμαστε 10.000 νέες επιχειρήσεις, όχι τυχαίες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αλλά επιχειρήσεις υψηλής ανάπτυξης με την κατάλληλη εξωστρέφηση και

Επιχειρήσεων στην Ελλάδα

τα micro financing, angels, social venture capital μέχρι το crowdfunding και οι προοπτικές στο μέλλον

καινοτόμο νοοτροπία - προφίλ που χαρακτηρίζει τα start ups.

Με το σημερινό ρυθμό και το μίγμα δημιουργίας επιχειρήσεων (περίπου 40.000 κάθε χρόνο, με μόνο 10% να επικεντρώνεται σε κλάδους προστιθέμενης αξίας και μόνο 1% να επεδεικνύει σημαντική ανάπτυξη), η Ελλάδα θα χρειαστεί 25 χρόνια για να δημιουργήσει τις θέσεις εργασίας που απαιτούνται. Για να το πετύχει αυτό σε λιγότερο από μια δεκαετία θα πρέπει να τριπλασιαστούν οι προσπάθειες που επικεντρώνονται σε κλάδους προστιθέμενης αξίας και να διπλασιαστούν τα ποσοστά επιτυχίας τους. Πάνω από όλα θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο επιχειρηματικό οικοσύστημα το οποίο να καλλιεργεί, να υποστηρίζει και να συνδέει ποιοτικά επιχειρηματικά εγχειρήματα.

Η σημερινή ραγδαία αύξηση των startups είναι μια καλή αρχή. Δεν αναμένεται όμως τα περίπου 200 startups που ιδρύονται κάθε χρόνο, να δημιουργήσουν τις εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας που χρειάζονται. Ειδικά από τη στιγμή που τα περισσότερα επικεντρώνονται σε ένα μόνο κλάδο και μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό τους μπορεί να θεωρηθεί υψηλής ανάπτυξης.

Κοινωνικά startups

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι μια άλλη ανερχόμενη κατηγορία startups είναι αυτή των κοινωνικών επιχειρήσεων. Η The Nest, μια θερμοκοιτίδα κοινωνικών startups, έτρεξε τον πρώτο κύκλο ίδρυσης κοινωνικών επιχειρήσεων στη χώρα μας τον Φεβρουάριο του 2012 στο Αμερικάνικο Κολέγιο Ελλάδος με αφορμή την ψήφιση του νόμου 4019/2011 για το νέο είδος των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων. Σήμερα τρέχει το 9μηνο Diploma ίδρυσης & Διοίκησης Κοινωνικών Επιχειρήσεων αναγνωρισμένο από τον ΕΟΠΕΠ- υπ. Παιδείας και πανεπιστήμια του εξωτερικού, ενώ η στέγαση γίνεται στη θερμοκοιτίδα της Aephoría.

Η δρ Φιόρη Ζαφειροπούλου, PhD SocEnt Λέκτορας Κοιν. Επιχ. & πρόεδρος The Nest Incubator, εξηγεί στη «Ν» ότι οι κοινωνικοί επιχειρηματίες είναι μία ειδική ομάδα start-uppers, έχουν το δικό τους λεξιλόγιο, έχουν ιδιαίτερα αυξημένα επίπεδα αλτρουισμού, συναισθηματικής νοημοσύνης, τους ενδιαφέρει η δημιουργία κοινωνικής αξίας και η αλλαγή του status quo. Είναι οι πρακτικοί οραματιστές που πολεμούν για τη δημιουργία αλλαγών στον τρόπο που ζούμε μέσα από βιώσιμα κοινωνικά καινοτόμα επιχειρηματικά εγχειρήματα.

Μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί περίπου 700 Κοιν.Σ.Επ. και σύμφωνα με την κα Ζαφειροπούλου η πλειονότητά τους ιδρύθηκε αναμένοντας επιδοτήσεις και χωρίς ύπαρξη καινοτόμου επιχειρηματικού μοντέλου. «Είναι χρέος του ρυθμιστικού οργάνου του Μπτρώου Κοινωνικής Οικονομίας να εφαρμόσει τον ελεγκτικό και εποπτικό του ρόλο και να ξεκαθαρίσει τον κλάδο. Αν και η μηδενική διάθεση επιδοτήσεων μέχρι σήμερα έχει λειτουργήσει σαν αυτορυθμιστικός παράγοντας» προσθέτει.

Η κα Ζαφειροπούλου εξηγεί ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε όλους τους κλάδους δημιουργώντας θέσεις εργασίας και παράλληλα αντιμετωπίζοντας μια κοινωνική πρόκληση, όπως το περιβάλλον, ο πολιτισμός, η υγεία, ο αποκλεισμός ευάλωτων ομάδων, ο προσβάσιμος τουρισμός, η βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών και μικρών νήσων της γαλάζιας οικονομίας. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες αρχικά επισημαίνουν το κοινωνικό πρόβλημα που θέλουν να αντιμετωπίσουν, στη συνέχεια εντοπίζουν τον πληθυσμό που στοχεύουν να ωφελήσουν, θέτουν τον θετικό κοινωνικό αντίκτυπο που θέλουν να δημιουργήσουν και

έπειτα συνδυάζουν τους πόρους για να πετύχουν τους στόχους αυτούς. «Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες ενδιαφέρονται πρωτίστως για τη δημιουργία κοινωνικής αξίας και δευτερευόντως για ίδιον όφελος. Αλλωστε το μεγαλύτερο μέρος των κερδών τους επανεπενδύεται για την εξυπηρέτηση των κοινωνικών σκοπών τους», τονίζει η κα Ζαφειροπούλου.

Η χρηματοδότηση

Στον τομέα της χρηματοδότησης τόσο στο σύνολο της αγοράς των start ups όσο και ειδικότερα στις κοινωνικές επιχειρήσεις διαπιστώνεται η ανάγκη να γίνουν συστηματικότερες προσπάθειες και να επεκταθεί η χρήση έξυπνων χρηματοδοτικών εργαλείων και σε κλάδους που η χώρα διαθέτει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ευκαιρίες για επιχειρηματικά δράση.

Ειδικά στον τομέα των κοινωνικών επιχειρήσεων η χρηματοδότηση έχει υβριδικό χαρακτήρα και προέρχεται από διάφορες πηγές από ευρωπαϊκά προγράμματα και χορηγίες μέχρι πλατφόρμες ανταλλακτικής οικονομίας.

Η κα Ζαφειροπούλου αναφερόμενη στο Χρηματοδοτικό Εργαλείο The Nest Social Entrepreneurship Fund, επισημαίνει ότι επιχειρείται η ανάπτυξη κερδοφόρων επιχειρηματικών στρατηγικών δημιουργίας ιδίων εσόδων με τη διεκδίκηση ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων που δεν περνάνε πια μέσα από τα εθνικά υπουργεία, με μια πλειάδα θεματικών προσκλήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τη διεκδίκηση εθνικών και περιφερειακών επιδοτήσεων μέσω του ΕΣΠΑ. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται: η εθελοντική πρόσβαση σε πόρους ανθρώπινους και τεχνολογικούς, οι χορηγίες και φιλανθρωπίες από μεγάλες επιχειρήσεις και ιδρύματα, καθώς και οι πλατφόρμες ανταλλακτικής οικονομίας, όπως η trade now, συνεργάτης της θερμοκοιτίδας The Nest και οι πλατφόρμες donation, reward & equity crowd funding για campaigning όπως είναι η equity crowd funding, πλατφόρμα που ανεβάζει η ελληνική ομάδα συνεργατών της The Nest, Own Funding. Η κα Ζαφειροπούλου αναφέρει ορισμένες ακόμη πηγές χρηματοδότησης κοινωνικών startups όπως είναι η δανειοδότηση micro financing από την ελληνική ΑΦΙ μέσω patient capital και σχολιάζει την ανάπτυξη και στην Ελλάδα του λεγόμενου social investment market μέσω χρηματοδοτήσεων angels, social venture capital, social hedge funds, social bonds και διάφορες άλλες μορφές επενδύσεων από επενδυτές που αναζητούν κοινωνικούς στόχους και χαμηλές αποδόσεις. Εν κατακλείδι, η κα Ζαφειροπούλου τονίζει ότι «η αγορά έχει πολύ μεγάλη πορεία μπροστά της, αλλά χρειάζεται να δημιουργηθεί εμπιστοσύνη με τις υπό χρηματοδότηση κοινωνικές επιχειρήσεις, μέσα από την ένταξή τους σε μια θερμοκοιτίδα όπως η Aephoría και η The Nest, καθώς είναι απαραίτητο οι κοινωνικοί επιχειρηματίες να μετράνε τις κοινωνικές τους αποδόσεις».

Το crowdfunding

Μια άλλη μορφή χρηματοδότησης που απευθύνεται στο σύνολο της αγοράς των start ups είναι το crowdfunding. Αφορά συνήθως περιπτώσεις μικρο-χρηματοδότησης από 5.000-50.000 ευρώ και δεν ξεπερνά τα 100.000 ευρώ, όριο πάνω από το οποίο η εταιρεία απαιτείται να συντάξει ενημερωτικό δελτίο. Η μορφή του crowdfunding μπορεί να αφορά την προσφορά μετοχών σε μικροεπενδυτές, σε Venture Capitals, χρηματοδότηση με τη μορφή δανεισμού, ενίσχυση κοινωνικών επιχειρήσεων, ενώ υπάρχουν διάφορες διαδικτυακές πλατφόρμες που προσφέρουν τη δυνατότητα υλοποίησης κάποιας μορφής crowdfunding.

Στη χώρα μας έχουν αναπτυχθεί κάποιες τέτοιες, όπως οι: Give & Fund, Groorio, greekfund, One-up και η πλατφόρμα Winnersfund, που στοχεύει σε διεθνή επέκταση.

Όπως αναφέρει μάλιστα στη «Ν» ο Κωνσταντίνος Παρίσσος, επικεφαλής της διεθνούς στρατηγικής της Winnersfund, στόχος είναι σε 1-1,5 χρόνο να επενδύονται στην Ελλάδα κεφάλαια τα οποία σήμερα τοποθετούνται σε διεθνείς πλατφόρμες Crowdfunding - μόνο προς ΗΠΑ ετησίως οι εκροές υπολογίζονται σε 1 εκατ. ευρώ. Εξηγεί ότι ο θεσμός του crowdfunding έρχεται να προσφέρει ένα εργαλείο χρηματοδότησης σε μια πληθώρα νέων επιχειρήσεων που ιδρύονται κάθε χρόνο και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, μόνο στην περιοχή μας, στην Ευρώπη, φθάνουν τα 2 εκατομμύρια.

Σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται η πλατφόρμα, υποψήφιες προς χρηματοδότηση είναι τοπικές επιχειρηματικές ιδέες (ακόμη και υφιστάμενες εταιρείες), ενώ οι επενδυτές μπορούν να είναι διεθνείς, θεσμικοί και ιδιώτες. Δίνουν κεφάλαια και για αντάλλαγμα λαμβάνουν μετοχές ή/και προϊόντα, υπηρεσίες κ.ο.κ. που ορίζει ο «δεδούχος». Σημειώνεται επίσης ότι οι συναλλαγές που διενεργούνται μέσω μιας πλατφόρμας crowdfunding εμποτεύονται από τις τοπικές Επιτροπές Κεφαλαιαγοράς.

Στον κόσμο

Ας σημειωθεί ότι το crowdfunding έγινε τάση από το 2007-2008, ειδικά μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers. Και από τις 100 πλατφόρμες που λειτουργούσαν τότε σε παγκόσμια κλίμακα, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας (The World Bank), το 2013 έφθασαν τις 786 (έναντι 536 το 2012). Πρόκειται για μια αγορά με εξαιρετικές προοπτικές ανάπτυξης, της οποίας η αξία αγγίζει τα 100 δισ. δολ. τον χρόνο.

Σύμφωνα με έκθεση της The World Bank, το Crowdfunding είναι μια καινοτομία στην επιχειρηματική χρηματοδότηση που ενθαρρύνει την ανάπτυξη επιχειρηματικών οικοσυστημάτων τα οποία μπορούν να προκαλέσουν έκρηξη της καινοτομίας, με δημιουργία θέσεων εργασίας και τελικά ανάπτυξη της οικονομίας. Στο παρελθόν, οι επιχειρηματίες έπρεπε να ταξιδέψουν σε μέρη όπως το Σαν Φρανσίσκο ή η Βοστώνη για να βρουν επενδυτές, ειδικά όταν σκοπός τους ήταν να αναπτύξουν μια επιχείρηση στον τομέα των νέων τεχνολογιών. Για τους περισσότερους, το κόστος αυτό ήταν απαγορευτικό. Σήμερα αυτό το κόστος είναι αμελητέο. Δεδομένου ότι το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού έχει πρόσβαση στο Internet και σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη περίπου 85% έχουν πρόσβαση σε κινητό τηλέφωνο, τώρα είναι η ώρα για τους ηγέτες του αναπτυσσόμενου κόσμου να προωθήσουν το θεσμό του crowdfunding προς όφελος των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων, παρέχοντας παράλληλα εγγυήσεις και προστασία στους επενδυτές.

Εξάλλου, σύμφωνα με την έκθεση της The World Bank, η αγορά crowdfunding είναι ακόμη στα σπάργαλα, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, παρουσιάζοντας σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης. Εκτιμάται ότι υπάρχουν έως 344 εκατ. νοικοκυριά στον αναπτυσσόμενο κόσμο που είναι σε θέση να κάνουν μικρές crowdfunding επενδύσεις σε κοινοτικές επιχειρήσεις. Σε ετήσια βάση εκτιμάται ότι υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης της αγοράς crowdfunding μέχρι το ποσό των 96 δισ. δολ. το χρόνο έως το 2025, με τις μεγαλύτερες δυνατότητες, έως 50 δισ. δολ. να εμφανίζουν οι ΗΠΑ και να ακολουθούν η Ανατολική Ασία, η Κεντρική Ευρώπη, η Λατινική Αμερική, η Καραϊβική και η περιοχή Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής.

[SID:9232614]

Μια άλλη μορφή χρηματοδότησης που απευθύνεται στο σύνολο της αγοράς των startups είναι το crowdfunding. Η μορφή του crowdfunding μπορεί να αφορά την προσφορά μετοχών σε μικροεπενδυτές, σε Venture Capitals, χρηματοδότηση με τη μορφή δανεισμού, ενίσχυση κοινωνικών επιχειρήσεων, ενώ υπάρχουν διάφορες διαδικτυακές πλατφόρμες που προσφέρουν τη δυνατότητα υλοποίησης κάποιας μορφής crowdfunding.